

Provinciale Staten

Clustercode SC
Ons kenmerk DOC-00761493
Bijlage(n) 1

Uw kenmerk -
Maastricht 18 maart 2025
Verzonden 20 maart 2025

Onderwerp

Mededeling portefeuillehouder inzake de "Clean Industrial Deal" van de EU

Geachte Staten,

Met deze mededeling informeren we de Staten over de Clean Industrial Deal en waar er kansen voor Limburg zijn ten aanzien hiervan.

Naar aanleiding van de rapporten [Letta](#) over de toekomst van de Europese eengemaakte markt, en [Draghi](#) over de toekomst van het Europese concurrentievermogen, heeft de nieuwe Europese Commissie (aangetreden op 1 december jl.) in januari 2025 [het kompas voor concurrentievermogen](#) gepresenteerd. Dit is een nieuwe routekaart om de dynamiek in Europa te herstellen en onze economische groei te stimuleren. De Europese Commissie geeft hierin aan stevig te willen inzetten op innovatie, vergroening van de economie en vereenvoudiging van wetgeving.

Om hier uitvoering aan te geven heeft de Europese Commissie op 26 februari de "Clean Industrial Deal" gepresenteerd. De Clean Industrial Deal kan beschouwd worden als opvolging van de "Green Deal" wat een van de prioriteiten was van de vorige Europese Commissie en gezien kan worden als een overkoepelend beleidsinstrument waaruit wetgevende en niet-wetgevende voorstellen uit voortkomen en tevens financieringsmogelijkheden aangegeven worden. Voor u ligt een signalering van de Clean Industrial Deal waarin u eerst een overzicht vindt van de zes drijfveren hiervan en hoe dit provinciaal beleid raakt in het algemeen. Vervolgens vindt u een analyse wat de impact is van de Clean Industrial Deal op de Provincie Limburg en op specifieke prioriteiten van de Provincie Limburg. Het gelijktijdig gepresenteerde voorstel: "Actieplan voor betaalbare energie" en de op 5 maart gepresenteerde "Unie van Vaardigheden" zijn in de analyse meegenomen.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

S.H.M. Satijn

Signalering Clean Industrial Deal en impact op Provincie Limburg

Inhoudsopgave

Signalering Clean Industrial Deal en impact op Provincie Limburg.....	1
1. Context	2
2. Inhoud	2
2.1 Betaalbare energie	2
2.2 Leidende markten – het aanjagen van vraag en aanbod	3
2.3 Publieke en private financiering.....	4
2.4 Circulariteit en toegang tot materialen.....	4
2.5 Wereldmarkten en internationale partnerschappen.....	5
2.6 Vaardigheden	5
2.7 Relevantie/Raakvlakken provinciaal beleid.....	5
3. Proces/vervolgstappen.....	5
4. Wat betekent dit voor de Provincie Limburg?	6
5. Link met Limburgse proposities	6
5.1 Verduurzaming Chemelot	7
5.2 Sociale cohesie en gelijkheid voor de Limburgse samenleving:.....	8
5.3 Limburg Centraal / Verstedelijking in Limburg.....	9
5.4 Toekomst landelijk gebied.....	10
5.5 Energie van/voor Limburg	10
5.6 Trinationaal onderwijs.....	11
6. Bijlage: initiatieven aangekondigd door de Europese Commissie in de Clean Industrial Deal	13

1. Context

Concurrentievermogen is één van de speerpunten van de nieuwe Europese Commissie, die in december 2024 van start is gegaan. In een eerdere mededeling, het Kompas voor Concurrentievermogen, heeft de Commissie aangegeven stevig te willen inzetten op innovatie, vergroening van de economie en vereenvoudiging van wetgeving.

Op 26 februari heeft de Europese Commissie de mededeling over de Clean Industrial Deal gepresenteerd. Deze mededeling geeft een indruk van de concrete maatregelen die de Commissie later in haar termijn wil voorstellen en realiseren. ([persbericht van de Commissie](#) | [mededeling](#))

Naast de Clean Industrial Deal heeft de Commissie ook de volgende initiatieven gepresenteerd:

- Actieplan voor betaalbare energie (als onderdeel van de Clean Industrial Deal, aparte signalering | [persbericht](#) | [mededeling](#))
- Eerste omnibus-pakket ter vereenvoudiging van wetgeving rondom duurzaamheid ([persbericht](#))
- Tweede omnibus-pakket ter vereenvoudiging van wetgeving rondom investeringen ([persbericht](#))

Op 5 maart 2025 heeft de Europese Commissie ook de [Unie van Vaardigheden](#) gepresenteerd. Deze wordt voor een van de Limburgse prioriteiten ook meegenomen in de impactanalyse.

2. Inhoud

De Clean Industrial Deal opent met de stelling dat Europa's industriële basis centraal is voor onze identiteit en essentieel is voor ons concurrentievermogen. Door verschillende uitdagingen heeft de industrie moeite om te wedijveren met producenten in andere werelddelen, terwijl die concurrentiekracht juist nodig is om de Europese economie schoon en groen te maken. Daarom stelt de Europese Commissie dat er een transformatie nodig is, met de focus op twee sectoren: de **energie-intensieve industrie** en de **clean-tech sector**. De eerste moet de emissies significant omlaag brengen en de tweede moet de technologieën van de toekomst voortbrengen. De Clean Industrial Deal dicht ook een prominente rol toe aan de circulaire economie om schaarse grondstoffen in Europa zo efficiënt mogelijk te benutten.

De mededeling identificeert 6 drijfveren waarvoor in de mededeling acties worden aangekondigd:

1. Betaalbare energie
2. Leidende markten
3. Publieke en private financiering
4. Circulariteit en toegang tot materialen
5. Wereldmarkten en internationale partnerschappen
6. Vaardigheden

In het vervolg worden de belangrijkste punten samengevat per kopje. Deze signalering sluit af met een lijst met alle initiatieven en acties die de Commissie heeft aangekondigd middels de Clean Industrial Deal (bijlage 1).

2.1 [Betaalbare energie](#)

De Commissie constateert dat Europa hogere energieprijzen heeft dan andere werelddelen, wat een nadeel oplevert. Toegang tot betaalbare energie is belangrijk voor bedrijven en huishoudens. Om dit aan te pakken heeft de Commissie tegelijk met de Clean Industrial Deal een **Actieplan voor Betaalbare Energie** gepresenteerd. Drie elementen uit dit actieplan zijn specifiek relevant voor de

industrie. Dit zijn het **verlagen van de energierekening, het versnellen van de uitrol van schone energie en elektrificatie en het goed functioneren van gasmarkten**. Voor dit actieplan is een aparte signalering opgesteld.

De mededeling stelt dat het makkelijker moet worden om hernieuwbare energieprojecten te bouwen en aan te sluiten op het net. Daarom zal de Commissie scherp toezien op **de implementatie van de Hernieuwbare Energie Richtlijn** (Nederland wordt bijvoorbeeld gevraagd sneller vergunningen te verlenen¹). Daarnaast kondigt de Commissie een **Europees Elektriciteits-netwerkenpakket** aan ('Grids Package'). Dit pakket moet zorgen voor een vereenvoudiging van het Trans-Europese Energienetwerk (TEN-E), betere planning en uitvoering, en gestroomlijnde vergunningverlening voor de uitbouw van het energienet.

Voor het betaalbaarder maken van energie vraagt de Commissie om snelle implementatie van het recent besloten Verordening rondom de elektriciteitsmarkt en in het bijzonder de uitrol van regelingen zoals langlopende stroomafnamecontracten (PPAs) en contracts for difference (CfDs) voor grootverbruikers. De Europese Commissie werkt nauw samen met de Europese Investeringsbank (EIB), die o.a. zal inspringen om garanties uit te geven aan producenten van componenten die belangrijk zijn voor de uitbouw van het energienet.

2.2 Leidende markten – het aanjagen van vraag en aanbod

In veel gevallen, en vooral in de opstartfase, kunnen schonere producten duurder zijn dan producten die tot meer uitstoot hebben geleid. Daarom wil de Europese Commissie de vraagcreatie van de markt voor schonere producten ondersteunen. Een centraal initiatief is de '**Wet ter Versnelling van Industriële Vergroening**'. Deze zal criteria (zoals schone productie, circulair, cyberveilig) opstellen voor producten, zodat deze ook makkelijker aangekocht kunnen worden. In het verlengde daarvan zal er een vrijwillig label komen voor de koolstof-intensiteit van industriële producten, te beginnen met staal in 2025. Dit moet gestoeld zijn op bestaande methodologieën om koolstof-intensiteit te berekenen, zoals gebruikt in het Emissiehandelssysteem. Daarnaast zal dit initiatief ingaan op het versnellen van vergunningsprocedures, bijvoorbeeld door striktere deadlines en het concept van stilzwijgend akkoord.

De Europese Commissie ziet een belangrijke rol weggelegd voor de overheid om schone producten in de EU in te kopen, en op die manier de markt op gang te helpen. Een belangrijk initiatief hiervoor is de aankomende **herziening van de Publieke Aanbestedingsregels**, voorzien voor 2026. Hierin kunnen duurzaamheid en de voorkeur voor Europese producten sterker worden meegenomen. Daarnaast zet de Europese Commissie stevig in op het versnellen van de waterstofeconomie. Waar voorheen de focus voornamelijk op hernieuwbare/groene waterstof lag, wil de Europese Commissie nu ook **low-carbon-waterstof** (ook bekend als blauwe waterstof) een duw in de rug geven. Dit moet gebeuren door duidelijkheid te geven middels de gedelegeerde handeling onder de **Richtlijn Hernieuwbare Energie (RED)**, die in de komende weken de regels rondom low-carbon-waterstof duidelijk moeten maken. Ook zullen er **nieuwe investeringsmogelijkheden** komen vanuit de **Hydrogen Bank** en zal er een '**Hydrogen Mechanism**' komen om kopers en producenten beter bij elkaar te brengen.

Ook start de Europese Commissie met de voorbereiding op de herziening van de regels voor hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong (RFNBO). De Commissie onderzoekt hoe effectief het huidige waterstofbeleid is en welke obstakels er zijn voor de grootschalige productie van hernieuwbare waterstof.

¹ Zie de gemotiveerde opinie van de Commissie: https://energy.ec.europa.eu/news/february-infringement-package-key-decisions-energy-2025-02-12_en

2.3 Publieke en private financiering

Met het rapport over Europees concurrentievermogen van Mario Draghi in het achterhoofd moet er flink geïnvesteerd worden in de Europese economie en haar vergroening. De Clean Industrial Deal wil zorgen voor snelle toegang tot fondsen en op korte termijn meer dan **100 miljard euro** mobiliseren voor de doelen van deze mededeling. Hiervan moet **1 miljard vrijgemaakt worden uit het huidige Meerjarig Financieel Kader (MFK)**. Het grootste deel zal worden ondergebracht in een nieuw ‘**Industrial Decarbonisation Bank**’ dat zal leunen op gelden uit het Innovatiefonds, het Emissiehandelssysteem (ETS) en InvestEU. Deze ‘bank’ zal geplaatst worden onder het toekomstige ‘**Competitiveness Fund**’, dat gecreëerd zal worden voor de volgende periode van het MFK. De Industrial Decarbonisation Bank heeft ten doel om de industrie te ondersteunen om emissiereductie te realiseren en zal gaan voor **maximale emissiereductie op een technologie-neutrale manier**.

Naast Europese investeringen, kunnen ook private investeringen en investeringen van lidstaten zorgen voor de juiste impulsen. De Europese Commissie zal een **nieuw staatssteunkader** vaststellen rond juni van dit jaar. Het ‘**Clean Industrial Deal state aid framework**’ moet overheidsinvesteringen en subsidies mogelijk maken om de doelen van deze mededeling na te jagen. Om duidelijkheid te bieden wil de Europese Commissie dit kader voor 5 jaar vastleggen, tot 2030.

Ook beleid op belastingen wordt besproken. Zo zal de Europese Commissie aanbevelingen doen aan lidstaten om de **energiebelastingen omlaag te brengen en het bedrijfsbelastingensysteem te herzien**. Zo kunnen er in de toekomst bijvoorbeeld kortere afschrijvingsperiodes worden gerekend voor schone technologie of belastingvoordelen worden uitgegeven voor strategische activiteiten (naar voorbeeld van de Amerikaanse ‘Inflation Reduction Act’).

2.4 Circulariteit en toegang tot materialen

Circulariteit heeft een prominente rol in de Clean Industrial Deal. Een circulaire economie vergroot de economische concurrentiekracht doordat afval verminderd wordt, het uitstoot kan verlagen en het een duurzamer, toekomstbestendig industrieel model mogelijk maakt. Europa is voor veel materialen afhankelijk van de rest van de wereld en heeft dus veel baat bij het efficiënt (her)gebruik van schaarse materialen. De **ambitie van Europa is om in 2030 wereldleider op het gebied van circulaire economie** te zijn waarbij circulariteit de drijfveer van innovatie wordt. Het circulaire potentieel van de Europese ‘**remanufacturing**’-markt zal naar verwachting groeien van de huidige waarde van 31 miljard euro naar 100 miljard euro in 2030.

Centraal in deze aanpak staat de **Circular Economy Act**, die wordt verwacht tegen het einde van 2026. Dit voorstel heeft ten doel om Europese markten voor secundaire grondstoffen, afval en circulaire producten te realiseren. Ook kan het **bindende doelen** voorstellen om gerecyclede of bio-gebaseerde content in producten te gebruiken, zoals plastics, om de markt aan te jagen. Andere belangrijke elementen zijn het **herzien van de ‘einde-afval’ criteria**, de digitalisering van sloopvergunningen en het doelmatig uitbreiden van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (EPR).

Om concreet samenwerking tussen regio’s en lidstaten aan te jagen, komt de Commissie met het initiatief om **Trans-regionale Circulariteitshubs** op te zetten. Dit moet stromen bij elkaar brengen om op grotere schaal hergebruik en recycling aan te wenden. Daarnaast zal de Europese Commissie de **Richtlijn aangaande Belasting Toegevoegde Waarde herzien** om een betere situatie te creëren voor de tweedehandsmarkt en dus hergebruik te stimuleren. Ook dit voorstel is verwacht voor het einde van 2026.

2.5 Wereldmarkten en internationale partnerschappen

De mededeling benadrukt het belang van toegang voor Europese bedrijven op buitenlandse markten. De Europese Commissie zal zich inzetten voor het sluiten van handelsakkoorden en, in snellere en doelmatigere vorm, **Schone Handels- en Investeringspartnerschappen** (CTIP). Om de Europese markt tegelijkertijd te verdedigen tegen onjuiste handelspraktijken zal de Europese Commissie zich buigen over het gebruik van haar **Handelsdefensie-instrumenten**, bijvoorbeeld om dumping van laaggeprijsde producten tegen te gaan.

2.6 Vaardigheden

De digitale en groene transitie van de economie betekenen ook veel voor de werknemers van deze industrieën. De Europese Commissie benadrukt dat de Europese economie een grote behoefte zal hebben aan werknemers met verschillende vaardigheden. Daarom presenteert de Commissie deze maand (maart 2025) het initiatief '**Union of Skills**'. Dit initiatief moet de mogelijkheid tot het leren van vaardigheden, middels academies, traineeships en onderwijs, verbeteren met steun van het Erasmus+-fonds. Daarnaast komt er een '**Quality Jobs Roadmap**' en een '**European Fair Transition Observatory**' om zicht te krijgen, en aandacht te behouden voor, goede werkomstandigheden.

2.7 Relevantie/Raakvlakken provinciaal beleid

De Clean Industrial Deal heeft als doel om de groene transitie aan te jagen en de Europese economie concurrentiekrachtiger en veerkrachtiger te maken. Dit gaat gepaard met substantiële investeringen. Deze investeringen bieden kansen voor provincies, bijvoorbeeld op het gebied **van energiehubs, waterstofproductie, onderzoek en ontwikkeling, schonere leefomgeving, en meer circulariteit**. De invulling en uitvoering van deze investeringen is nog niet duidelijk, bijvoorbeeld in hoeverre regionale overheden betrokken worden. De acties zouden moeten leiden tot economische groei en werkgelegenheid. Wel zijn vaardigheden en een arbeidstekort aandachtspunten. De Competitiveness Compass en de Clean Industrial Deal doen een oproep aan alle lagen van de overheid om de regeldruk en administratieve lasten tegen het licht te houden. **Waar provincies vergunningen verlenen, kan de Wet ter Versnelling van de Industriële Vergroening een impact hebben op huidige procedures**, bijvoorbeeld door deadlines en het concept van stilzwijgend akkoord.

Dit alles hangt samen met het gebruik van ruimte. De Clean Industrial Deal geeft hoge prioriteit aan de industriële basis van de Europese economie. Om die industrie te laten floreren is ruimte nodig, bijvoorbeeld voor **verduurzamingsplannen van fabrieken, de opwekking van schone energie, de productie van waterstof, de verzwaring van het energienet en het behandelen van afvalstromen**.

3. Proces/vervolgstappen

De Clean Industrial Deal is een niet-bindende mededeling van de Europese Commissie, waarin het haar plannen uiteenzet voor de komende jaren. Hierdoor vloeit er geen directe besluitvorming van de Raad van de EU en het Europees Parlement uit, maar het is wel mogelijk dat beide instellingen een reactie zullen formuleren. In de bijlage van deze signalering staan alle aangekondigde initiatieven met een tijdsindicatie.

PA post Brussel zal in HNP-verband zal de reacties monitoren en de voortvloeiende wetgevende en niet-wetgevende initiatieven signaleren en agenderen indien relevant. Hieronder volgt overzicht over de impact van de Clean Industrial Deal en de impact op Provincie Limburg in het algemeen en in het bijzonder op Limburgse prioriteiten.

4. Wat betekent dit voor de Provincie Limburg?

De Clean Industrial Deal heeft belangrijke implicaties voor de Provincie Limburg. Hier zijn enkele van de meest relevante aspecten:

Limburgse industrie

De Clean Industrial Deal legt nadruk op elektrificatie, ondersteuning bij de energietransitie en het verlagen van energiekosten, wat kansen en uitdagingen biedt voor energie-intensieve industrieën, zoals chemie, staal en productie, die direct worden beïnvloed door de focus op verduurzaming en de beschikbaarheid van betaalbare energie. Via onze aanpak in het energie-infrastructuurdomein faciliteren we dit proces maximaal.

Duurzame economie en circulaire industrie

De strategie stimuleert circulariteit en efficiënter grondstoffenbeheer, wat aansluit bij Limburgse initiatieven zoals Brightlands, bij de site van Chemelot zelf, andere innovatiehubs en ook de circulaire weg- en waterbouw. Om deze doelen te realiseren komen er meer financieringsmogelijkheden en kan dit leiden tot meer samenwerkingskansen in de regio.

Toegang tot financiering, subsidies garanties en leningen

De EU stelt aanzienlijke fondsen beschikbaar via onder andere het Innovation Fund, InvestEU en het Industrial Decarbonisation Bank-initiatief. Limburgse bedrijven en de regionale overheid kunnen hiervan profiteren om industriële verduurzaming en innovatieprojecten te financieren.

Werkgelegenheid en vaardigheden

De arbeidsmarkt van vandaag moet leiden tot aanzienlijke veranderingen van de industrie in de toekomst. Om deze transitie te realiseren, is er een grotere behoefte aan geschoolde arbeidskrachten in sectoren als groene technologie, circulaire economie, hernieuwbare energie en digitale innovatie. Limburg kan hierin een rol spelen door scholing en omscholing van werknemers te stimuleren, in lijn met de Europese Unie van Vaardigheden (Union of Skills).

Grensoverschrijdende samenwerking

De kennisinstellingen in en rond Limburg (trinationaal) in de Euregio Maas-Rijn en ook de ligging van Limburg en zorgen ervoor dat de regio belangrijke rol kan spelen in Europese samenwerkingsprogramma's voor circulaire economie, energie, infrastructuur en industrie.

5. Link met Limburgse proposities

In dit hoofdstuk wordt een impactanalyse beschreven van de Clean Industrial Deal op belangrijke Limburgse thema's waaronder:

1. Verduurzaming Chemelot
2. Sociale Cohesie en gelijkheid in Limburg
3. Limburg Centraal / Verstedelijking in Limburg
4. Toekomst landelijk gebied
5. Energie van/voor Limburg
6. Trinationaal Onderwijs

5.1 Verduurzaming Chemelot

De Clean Industrial Deal van de Europese Commissie heeft aanzienlijke implicaties voor de chemische industrie. Hier zijn de belangrijkste effecten:

a. Verduurzaming en decarbonisatie van Chemie

- Chemelot heeft een hoge CO₂-uitstoot. De Clean Industrial Deal legt sterke nadruk op de **verduurzaming van energie-intensieve industrieën** en de versnelling van industriële decarbonisatie. Chemelot heeft zich gecommitteerd aan klimaatneutraal te zijn in 2050.
- De EU wil nog dit jaar via de **Industrial Decarbonisation Accelerator Act**, die in Q4 verwacht wordt, vergunningstrajecten versnellen en de elektrificatie van industriële processen ondersteunen.
- Specifieke maatregelen, zoals **Contracts for Difference (CfDs)** en **Power Purchase Agreements (PPAs)**, die dit jaar in Q4 verwacht worden, kunnen de kosten van duurzame energie voor Chemelot-bedrijven verlagen.

b. Toegang tot goedkopere en schonere energie

- De chemische industrie is sterk afhankelijk van fossiele energie en grondstoffen. De Clean Industrial Deal bevordert de **versnelling van de uitrol van hernieuwbare energie en waterstofinfrastructuur**.
- De EU lanceert een **derde financieringsronde van de Hydrogen Bank** in 2025, wat kansen biedt voor onder meer Chemelot om waterstofprojecten op te schalen.
- **Netwerkinvesteringen en elektrificatie** van Chemelot kunnen profiteren van het Europese **Energy Grids Package**, ook dit jaar verwacht, en de modernisering van de energie-infrastructuur.

c. Circulaire economie, grondstoffentransitie en strategische grondstoffen

- De chemie-industrie heeft al de focus gelegd op circulariteit in Limburg en via dit pakket wordt het gebruik van gerecyclede en bio-based grondstoffen nog meer gestimuleerd.
- Een **EU-Centrum voor Kritieke Grondstoffen** voor gezamenlijke aankopen en beheer van strategische voorraden wordt in Q4 2026 opgezet en zal toegang tot betrouwbare levering van kritieke grondstoffen bevorderen waar Chemelot een bijdrage aan kan leveren evenals het maken van nieuwe stoffen/materialen die als strategische grondstoffen kunnen dienen.
- De **Circular Economy Act (Q4 2026)** zal nieuwe regelgeving introduceren om circulaire productie en hergebruik van grondstoffen aantrekkelijker te maken, dit sluit aan bij lopende initiatieven op Chemelot, zoals het ontwikkelen van **bioplastics en chemische recycling**.

d. Financiering en staatssteun voor transitieprojecten

- Het bedrijfsleven waaronder zeker Chemelot kan gebruikmaken van de (virtueel) **Industrial Decarbonisation Bank**, die mogelijk 100 miljard euro aan financiering zal gaan mobiliseren voor schone industriële projecten vanaf Q2 2026. Dit wordt mogelijk gemaakt door financiering op basis van gelden uit het **Innovatiefonds**, extra inkomsten uit onderdelen van het ETS en de herziening van **InvestEU**.
- Het bedrijfsleven waaronder zeker Chemelot kan ook gebruik maken van een proefproject dat dit jaar zal starten met een veiling van 1 miljard euro voor de decarbonisatie van belangrijke industriële processen in verschillende sectoren, ter ondersteuning van de industriële decarbonisatie en elektrificatie, waarbij gebruik wordt gemaakt van een combinatie van bestaande middelen uit het Innovatiefonds en veilingen als dienst.
- De EU **verruimt staatssteunregels** (juni 2025) voor industriële verduurzaming, wat de EU-lidstaten meer ruimte geeft om de Chemie-industrie financieel te ondersteunen.

e. Handelspositie en concurrentie met buiten-Europese markten

- De **Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)** wordt dit jaar vereenvoudigd en volgend jaar uitgebreid (scope) om een eerlijker speelveld zowel mondiaal als binnen de EU te realiseren door goedkopere, minder duurzame chemische producten van buiten de EU op de interne markt te voorkomen.
- Chemelot kan profiteren van **Clean Trade and Investment Partnerships (CTIPs)**, die handelsstromen met duurzame partners versterken en leveringszekerheid verbeteren.

5.2 Sociale cohesie en gelijkheid voor de Limburgse samenleving:

De deal stimuleert duurzame industrieën en werkgelegenheid, wat kansen biedt voor de Limburgse samenleving op gebied van sociale cohesie en gelijkheid inclusief het stimuleren van vaardigheden en werkgelegenheid voor sociale rechtvaardigheid en een rechtvaardige transitie.

Mogelijke effecten kunnen zijn:

a. Werkgelegenheid en vaardigheden

- Nieuwe banen in de groene economie: De transitie naar schone industrieën creëert werkgelegenheid, vooral in de techniek, energie en circulaire economie. Dit kan bijdragen aan het verminderen van werkloosheid en armoede in Limburg.
- Meer aandacht voor educatie en bijscholing: De EU stimuleert sectorale opleidingsprogramma's (zoals de Union of Skills). Limburg kan hierop inspelen door werkzoekenden extra scholing te bieden.
- Digitale vaardigheden worden belangrijker: De deal stimuleert digitalisering, zoals AI-gestuurde energienetwerken en slimme industrie, wat kan helpen om digitale vaardigheden te verbeteren.
- Bestaande banen in fossiele sectoren kunnen verdwijnen, wat tijdelijke werkloosheid kan veroorzaken.
- Hoge opleidingsvereisten voor nieuwe banen: Mensen met een lagere opleiding kunnen moeite hebben om te profiteren van de nieuwe werkgelegenheid.
- Risico op uitsluiting van laaggeletterden: Als scholing en digitalisering te snel gaan, kunnen mensen zonder basisvaardigheden achterblijven.
- Mensen in kwetsbare wijken kunnen achterblijven als nieuwe banen vooral hoger opgeleiden ten goede komen.

b. Energie

- Lagere energiekosten op lange termijn: De deal richt zich op goedkopere en stabielere energieprijzen, wat huishoudens met lage inkomens kan helpen.
- Door duurzame energievoorzieningen dat zorgt voor minder afhankelijkheid van derde landen kan zorgen voor een stabielere en veiligere energievoorziening.
- Hogere kosten voor de energietransitie (zoals dure elektrische auto's of warmtepompen) kunnen de kloof tussen arm en rijk vergroten.

c. Leefomgeving/leefbaarheid

- Minder luchtvervuiling door verduurzaming van industrie en transport, wat gezondheidsproblemen zoals luchtwegaandoeningen kan verminderen.
- Meer groen en circulaire stedenbouw, waardoor leefbaarheid en welzijn verbeteren.
- In Q1 2026 wordt een **Europees Observatorium voor Eerlijke Transitie** opgericht. Het zal de sociale impact van de groene transitie monitoren, gestandaardiseerde indicatoren ontwikkelen en 'best practices' verzamelen. De focus ligt op werkgelegenheid, kwalitatieve banen, omscholing, investeringsbehoeften en sociale bescherming.

Daarnaast bevordert het een transparante dialoog met sociale partners, regionale en lokale autoriteiten en andere belanghebbenden.

5.3 Limburg Centraal / Verstedelijking in Limburg

De Europese Commissie zal een Europees plan voor betaalbare huisvesting aannemen (niet bekend wanneer) om onder meer de mobiliteit van werknemers naar werkplekken in grootstedelijke gebieden aan te pakken. De **Clean Industrial Deal** heeft brede impact op Limburg en raakt **woningvoorraad, arbeidsmarkt, vestigingsklimaat, onderwijs, bereikbaarheid, cultuur en leefbaarheid**. Hieronder de belangrijkste effecten en kansen per thema:

a. Opwaarderen van de woningvoorraad & woonopgave

- **Duurzaam en circulair bouwen** wordt gestimuleerd via CO₂-arme en gerecyclede bouwmaterialen. Dit verlaagt de milieu-impact van nieuwbouw en renovatie.
- Het kan **hogere bouwkosten** veroorzaken door strengere duurzaamheidseisen, wat kan leiden tot prijsstijgingen.
- Limburg kan **EU-financiering** benutten voor circulaire woningbouw en energiezuinige renovatieprojecten.

b. Arbeidsmarktontwikkeling & Leven Lang Ontwikkelen

- **Nieuwe werkgelegenheid** in de circulaire economie, energietransitie en duurzame industrie biedt kansen voor Limburgse werknemers.
Omscholing en bijscholing worden essentieel door de verschuiving naar groene en digitale banen. De Clean Industrial Deal stimuleert dit via de **Union of Skills**.
- **Duurzame innovatieclusters (zoals Chemelot en Brightlands)** kunnen nog meer als hubs voor groene en hightech werkgelegenheid fungeren.
- Laagopgeleiden en traditionele industrieën lopen risico achter te blijven.

c. Vestigingsklimaat voor bedrijven & mensen

- **Betaalbare en schone energie** verbetert de concurrentiepositie van industrieën en maakt Limburg aantrekkelijker voor duurzame bedrijven.
- **Duurzame stedelijke ontwikkeling** met groenere woon- en werkomgevingen verhoogt de leefkwaliteit en maakt Limburg aantrekkelijker voor talent en investeerders.
- **Groene en circulaire stadsontwikkeling** bevordert een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.
- Bovenstaande aspecten kunnen met name voor **Maastricht en Venlo als duurzame urban nodes** een positieve impact hebben door investeringen in groene industrie, infrastructuur en innovatie. Het kan leiden tot meer werkgelegenheid, en vraag naar betaalbare huisvesting. Venlo heeft kansen als **logistiek knooppunt** van duurzame transportontwikkeling, terwijl in Maastricht **kennis- en technologiesector** kan groeien. Beide steden krijgen als urban nodes verbeterde mobiliteit en infrastructuur, met focus op circulaire economie en energie-efficiënte bedrijventerreinen, waardoor het vestigingsklimaat en de leefbaarheid toe kunnen nemen.
- **Striktere duurzaamheidsregels** kunnen bestaande bedrijven onder druk zetten.

d. Bereikbaarheid (regionaal, landelijk en internationaal)

- **Slimme en duurzame mobiliteit** krijgt een impuls door initiatieven voor elektrisch openbaar vervoer, waterstof en grensoverschrijdende infrastructuur.
- Een **Sustainable Transport Investment Plan** (Q3 2025) zal korte- en middellange termijnmaatregelen schetsen om prioriteit te geven aan steun voor specifieke hernieuwbare en koolstofarme brandstoffen voor luchtvaart en watertransport. Het zal ook de uitrol van **oplaadinfrastructuur** versnellen. Nieuwe regels die hulp voor een verschuiving naar duurzame landtransportmodi vergemakkelijken, zullen de **spoorwegsector** in staat stellen de schone en digitale transitie te omarmen.

- In Q2 2025 lanceert de Europese Commissie een **waterstofmechanisme** onder de Europese Waterstofbank. Dit is vooral bedoeld voor sectoren die moeilijk te verduurzamen zijn, zoals de scheepvaart en luchtvaart.

5.4 Toekomst landelijk gebied

De Clean Industrial Deal is een belangrijk initiatief dat zich richt op het verduurzamen van de industrie, waarbij onder andere CO2-reductie en de transitie naar circulaire economie centraal staan. De impact op het landelijke gebied kan in verschillende vormen plaatsvinden.

a. Impact op het landelijke gebied

- **Groene energie en circulaire economie:** Er zijn kansen voor het landelijke gebied vanwege de overgang naar hernieuwbare energiebronnen, zoals wind-, zonne- en biogasprojecten, die goed passen bij landelijke gebieden. Dit kan een extra economische motor zijn.
- Er zijn kansen voor de integratie van innovatieve en duurzame landbouwmethoden. Limburg heeft al een aantal initiatieven op het gebied van **agrarische innovatie**, waaronder **precisielandbouw** en **circulaire landbouwmodellen**, die goed kunnen aansluiten op de bredere doelen van de Clean Industrial Deal.

b. Specifieke kansen voor De Peel

- **Nieuwe vormen van landbouw:** Innovaties zoals **verticale landbouw**, **aquaponics** en **agroforestry** kunnen nieuwe manieren van landbouw teweegbrengen die efficiënter omgaan met landgebruik en natuurbehoud. Deze vormen van landbouw kunnen goed samengaan met het behoud van natuur in het gebied.
- **Natuurherstel en biodiversiteit:** Duurzame landbouwtechnieken kunnen bijdragen aan het herstel van biodiversiteit door middel van geïntegreerd landgebruik, waarbij natuur- en landbouwgebieden elkaar versterken.
- **Energieproductie:** Biomassa- en biogasproductie uit landbouwfval kan een extra bron van duurzame energie worden, wat goed past bij de circulaire economie en de verduurzamingsdoelen van de Deal.

5.5 Energie van/voor Limburg

De **Clean Industrial Deal** van de Europese Commissie biedt Limburg kansen om een **toekomstbestendig energiesysteem** op te bouwen met meer regie over de energievoorziening en een diverse energiemix. De EU moet vooruitgang boeken in de richting van elektrificatie en een volledig geïntegreerde interne markt voor energie. Hieronder volgt overzicht van de plannen van de Europese Commissie ten aanzien van energie als onderdeel van de Clean Industrial Deal en de impact op Limburg.

a. Meer regie en autonomie in de levering van betaalbare energie

- Het verlagen van de kosten van elektriciteitsvoorziening door het volledig doorvoeren van de hervormingen van de onlangs aangenomen **Electricity Market Design** en met het bevorderen van energie-efficiëntie zal ervoor zorgen dat de **energierekening omlaag** gaat voor huishoudens.
- De Europese Commissie zal in Q1 2025 een **Actieplan voor Betaalbare Energie** lanceren om de energiekosten voor industrie, bedrijven en huishoudens te verlagen.
- **Versoepeling van staatssteunregels voor duurzame energie** (Q2 2025). De Commissie zal in nieuwe regels invoeren om staatssteun voor hernieuwbare energieprojecten te vergemakkelijken. Dit biedt bedrijven extra financieringsmogelijkheden voor lokale opwekking van zonne- en windenergie.

- **Aanpak voor lagere elektriciteitsprijzen (Q4 2025).** De Europese Commissie zal richtlijnen publiceren om de kosten van elektriciteit te verlagen door middel van **Power Purchase Agreements (PPAs)** en **Contracts for Difference (CfDs)**.
- b. **Een diverse energiemix met elektriciteit, warmte en duurzame gassen**
 - De Clean Industrial Deal zet in op een **gecombineerde inzet van elektriciteit, warmte en waterstof**, waarbij de EU de infrastructuur en markten voor deze energiebronnen versterkt.
 - In **Q1 2026** komt de Commissie met een **Europees Grids Package** om netwerken en opslagcapaciteit uit te breiden.
 - **Warmtebeleid en industriële decarbonisatie (Q4 2025).** De Commissie zal in **Q4 2025** maatregelen presenteren om **warmtenetten en industriële restwarmte** beter te benutten.
 - **Lancering Waterstofmechanisme (Q2 2025).** In **Q2 2025** wordt een **waterstofmechanisme gelanceerd onder de Europese Waterstofbank** om vraag en aanbod van waterstof te koppelen.
 - De EIB zal ook een **'Grids manufacturing package'** introduceren voor de Europese toeleveringsketen met een indicatief bedrag van ten minste 1,5 miljard euro. Dit pakket zal ingaan op wat er nodig is voor de toekomstbestendigheid van het energienet. Dit is vooral interessant in relatie tot de **netcongestieproblematiek**. De EIB Group zal het tempo van energie-investeringen blijven opvoeren, zoals onlangs onder REPowerEU.
 - **Derde financieringsronde Hydrogen Bank (Q3 2025).** De Europese Commissie zal in Q3 2025 een nieuwe financieringsronde van **1 miljard euro** openen voor waterstofprojecten.
 - De Commissie zal, met volledige erkenning van het recht van de lidstaten om te beslissen over de energiemix, de staatssteun voor nucleaire toeleveringsketens en technologieën beoordelen in overeenstemming met het Verdrag en met inachtneming van de technologische neutraliteit.

5.6 Trinationaal onderwijs

De Clean Industrial Deal heeft een hoofdstuk over "Vaardigheden en kwaliteitsbanen voor sociale rechtvaardigheid en een rechtvaardige transitie" en hierin wordt "De Unie voor Vaardigheden" aangekondigd. De Unie voor Vaardigheden" is op 5 maart jl. gepubliceerd en wordt daarom in deze mededeling meegenomen. De Unie van Vaardigheden heeft een aanzienlijke impact op **trinationale onderwijsprogramma's**, zoals die in de **Euregio Maas-Rijn** voorbereid worden. De nadruk in het beleid op bij- en omscholing, erkenning van vaardigheden en arbeidsmobiliteit sluit goed aan bij grensoverschrijdende studieprogramma's. Er liggen kansen voor dit type onderwijs, waarbij studenten in één land wonen maar een programma volgen in alle drie de landen.

- a. **Erkenning en overdraagbaarheid van vaardigheden en diploma's**
 - De Unie voor Vaardigheden introduceert een **Initiatief voor de Overdraagbaarheid van Vaardigheden**, waardoor kwalificaties en vaardigheden gemakkelijker erkend worden in verschillende EU-landen. Dit is **cruciaal voor grensoverschrijdende programma's**, omdat studenten en afgestudeerden eenvoudiger hun diploma's kunnen laten erkennen en inzetten in alle drie de landen. Dit kan leiden tot minder administratieve barrières voor studenten en afgestudeerden die binnen de Euregio willen werken.
 - Het streven naar een **Europees diploma** en een **nieuw Europees VET-diploma** (voor beroepsonderwijs en -opleiding) kan het eenvoudiger maken om gezamenlijke studieprogramma's op te zetten en de mobiliteit van studenten te bevorderen. Hier komt een pilot voor in 2025-2026 waarna in 2026 in Strategie voor Beroepsonderwijs zal volgen.
- b. **Versterking van onderwijs en samenwerking tussen universiteiten**

- De Unie voor Vaardigheden bevordert de oprichting van Europese Universiteitsallianties (2027), wat de samenwerking tussen universiteiten in de Euregio kan versterken en de ontwikkeling van innovatieve gezamenlijke studieprogramma's kan versnellen.
 - De introductie van Europese Schoolallianties kan de mobiliteit van zowel docenten als studenten vergemakkelijken, wat gunstig is voor trinationale onderwijsinitiatieven.
- c. **Stimulering van STEM-onderwijs en technologische innovatie**
- De strategische focus op STEM-onderwijs (wetenschap, technologie, engineering en wiskunde) vanuit het STEM Onderwijs Strategisch Plan (2025) zal meer studenten in de Euregio stimuleren om technologische en digitale vaardigheden te ontwikkelen, essentieel voor een innovatieve regionale economie.
 - Dit sluit aan bij de behoefte aan hoogopgeleide professionals voor de industrie en technologieclusters in de Euregio Maas-Rijn.
- d. **Versterking van het vestigingsklimaat en innovatiekracht**
- Door betere vaardigheidstrainingen en erkenning van diploma's zal de Euregio aantrekkelijker worden voor studenten en bedrijven, wat het vestigingsklimaat versterkt.
 - Initiatieven zoals de EU Vaardighedenacademies en de Pact voor Vaardigheden zorgen ervoor dat afgestudeerden in strategische sectoren goed voorbereid de arbeidsmarkt betreden, wat bijdraagt aan een dynamische en innovatieve regio. In 2026 zal een evaluatie worden uitgevoerd over de bestaande Vaardighedenacademies waarna er een gerichte uitrol komt van nieuwe Vaardighedenacademies.
- e. **Aantrekken en behouden van internationaal talent**
- De EU Talent Pool en de Visa-strategie maken het makkelijker om internationaal talent naar de regio te halen en te behouden. Dit kan de Euregio Maas-Rijn positioneren als een aantrekkelijke hub voor kenniswerkers en onderzoekers, wat gunstig is voor universiteiten en innovatieve bedrijven.

6. Bijlage: initiatieven aangekondigd door de Europese Commissie in de Clean Industrial Deal

Initiatief of actie	Tijdsindicatie	Beschrijving
<i>Betaalbare energie</i>		
Action Plan on Affordable Energy	26 februari 2025	Er is een aparte HNP-signalering beschikbaar.
EIB pilot offering financial guarantees for PPA offtakers, with a focus on SMEs and energy-intensive industry	Q2 2025	
Legislative proposal on the extension of the Gas Storage Regulation	Q1 2025	
Clean Industrial Deal State aid framework	Q2 2025 (juni)	Dit staatssteunkader moet investeringen van lidstaten en medeoverheden makkelijker maken om de doelen van de Clean Industrial Deal na te jagen.
Recommendation on network charges	Q2 2025	
Industrial Decarbonisation Accelerator Act: Speed-up permitting for industrial access to energy and industrial decarbonization	Q4 2025	Dit initiatief is een centraal element in het versnellen van de vergroening van de industrie.
Recommendation on energy taxation	Q4 2025	De Commissie zal lidstaten aanbevelen om hun energiebelasting tegen het licht te houden om energie betaalbaarder te maken.
Guidance on CfD design, including on combining CfDs and PPAs	Q4 2025	
Guidance on promoting remuneration of flexibility in retail contracts	Q4 2025	
European Grids Package	Q1 2026	Dit pakket zal ingaan op wat er nodig is voor de toekomstbestendigheid van het energienet. Voor Nederland kijken we hier met extra interesse naar door de netcongestieproblematiek.
<i>Leidende markten om vraag en aanbod aan te jagen</i>		
Delegated act on low carbon hydrogen, providing regulatory certainty to producers of low carbon hydrogen	Q1 2025	Deze gedelegeerde handeling moet duidelijkheid scheppen over hoe low-carbon-waterstof wordt gedefinieerd.
Industrial Decarbonisation Accelerator Act: - Establish a low-carbon product label - Apply sustainability, resilience and minimum EU content requirement in public and private procurement in strategic sectors to ensure lead markets for low-carbon products	Q4 2025	Dit initiatief is een centraal element in het versnellen van de vergroening van de industrie en is veelomvattend.

Initiatief of actie	Tijdsindicatie	Beschrijving
Communication and legislative proposal on greening corporate fleets	2025/2026	
Revision of Public Procurement Directives to mainstream the use of nonprice criteria	Q4 2026	Publieke aanbesteding kan worden ingezet om markten circulair en duurzaam aan te jagen en om voorkeur te geven aan Europese producten.
<i>Publieke en private investeringen</i>		
Increase InvestEU's risk bearing capacity	26 februari 2025	Dit investeringsprogramma zou grotere garanties kunnen aangaan door het leunen op ongebruikte andere EU-fondsen (zie aparte HNP-signalering over de omnibus).
IPCEI Design Support Hub	2025	
Clean Industrial Deal State aid framework	Q2 2025 (juni)	Dit staatssteunkader moet investeringen van lidstaten en medeoverheden makkelijker maken om de doelen van de Clean Industrial Deal na te jagen.
Recommendation to Member States to adopt tax incentives to support the Clean Industrial Deal	Q2 2025	Circulair financieren en marktmechanismen voor het creëren van een level playing field zijn belangrijke speerpunten. Dit is zowel gericht op belastingen als op gericht subsidiebeleid.
Flagship call under Horizon Europe	Q4 2025	
Pilot auction under the Innovation Fund	2025	
Industrial Decarbonisation Bank	Q2 2026	Deze 'bank' zal waarschijnlijk worden vormgegeven als een investeringsprogramma dat onder de Competitiveness Fund zal vallen. Het is onwaarschijnlijk dat dit een aparte instelling wordt, zoals de EIB.
TechEU investment programme on scale-ups with the EIB Group and private sector	2026	
<i>Circulaire economie en toegang tot materialen</i>		
First list of Strategic Projects under the Critical Raw Materials Act	Q1 2025	Projecten om de capaciteit van de EU voor het winnen, verwerken en recyclen van strategische grondstoffen te vergroten.
Ecodesign Work Plan adoption	Q2 2025	Heeft tot doel de duurzaamheid van producten die op de EU markt worden gebracht, aanzienlijk te verbeteren door circulariteit, recyclebaarheid en duurzaamheid te verbeteren.

Initiatief of actie	Tijdsindicatie	Beschrijving
EU Critical Raw Materials Centre for joint purchases and management of strategic stockpiles	Q4 2026	Bevorderen van Europese toegang tot betrouwbare levering van kritieke grondstoffen.
Circular Economy Act	Q4 2026	Dit initiatief staat centraal in de Europese inzet op circulaire economie. Het kan meerdere bestaande wetten aanpassen ter bevordering van een Europese circulaire markt.
Green VAT initiative	Q4 2026	Dit initiatief moet de belastingvoorwaarden voor de tweedehandsmarkt verbeteren.
Trans-Regional Circularity Hubs	Q4 2026	Dit initiatief heeft ten doel samenwerking op secundaire grondstoffen en het behandelen van afvalstoffen te verbeteren.
<i>Wereldmarkten en internationale partnerschappen</i>		
Launch negotiations for the first Clean Trade and Investment Partnership	Q1 2025	
Simplification of the Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)	26 februari 2025	
Comprehensive CBAM review assessing the feasibility of extending the CBAM scope to other EU ETS sectors at risk of carbon leakage, to downstream sectors and to indirect emissions and support to exporters, closing loopholes	Q3 2025	
Trans-mediterranean Energy and Clean tech cooperation initiative	Q4 2025	
Legislative proposal on an extension of CBAM	Q1 2026	
Guidelines on Foreign Subsidies Regulation	Q1 2026	
<i>Vaardigheden en banen</i>		
Union of Skills	5 maart 2025	
Quality Jobs Roadmap	Q4 2025	
Guidance on social leasing for clean products	2025	
European Fair Transition Observatory	Q1 2026	
Skills Portability Initiative	2026	
Review of State aid GBER rules for social enterprises and recruitment of disadvantaged workers	Q4 2027	
<i>Overig en sectoraal</i>		
Industrial Action Plan for an Automotive Sector	5 maart 2025	De Commissie heeft inbreng opgehaald uit de sector middels strategische dialogen.
Steel and Metals Action Plan	Q2 2025	De Commissie haalt inbreng op uit de sector middels strategische dialogen.
Chemicals Industry Package	Q4 2025	
Sustainable Transport Investment Plan	Q3 2025	